

Det fjerde bidraget side 21. & Sædelys på demokratisk udfordring 2. 21
/ Bedrøvelig boligproblematik 2. 25

Skattebeværet beskæftigelse af arbejdsløse 2. 25

Tommerbar 2. 27

"Et Kaldfor" 2. 28

Kan arbejdsløse skabe nye boligproblemer? 2. 29

Politisering og konflikter 2. 30

Samfundets Hus

Olympiske guld 2. 31

Årsrevy for
Malermesterlauget i Bergen By

Mangler 1945 - 61 og 65

Hilsen til fagfolk *i BERGEN BY!*

Mel.: Her i gamle Bergen by.

Når det gjelder male hus,
må en maler være dus
med sitt verktøy og med oljer og pigmenter.
Om av nytt vi mangt kan ha,
ikke alt er like bra
med de underbare nymodens patenter.

Over alt er dukket opp
denne lumske Meldug-sopp
som vil skjemme selv en prima utført maling.
Hvorfor male i det «blå»,
sløyfe ting du stolte på,
etter såkalte eksperters dagsbefaling?

Var det sopp-dreper du sa?
Nyss i staten U.S.A.
har man nøye prøvet slike preparater.
Konklusjonen klar som vann:
Uten sinkvitt i ditt spann
når du aldri frem til gode resultater!

Etter omfattende amerikanske undersøkelser, får man en maling-film som viser utmerkede resultater i enhver henseende når man bruker sinkhvitt i en mengde på minst 30—35 % av tørrstoffet.

SINKHVITT ER DET ENESTE KJENTE PIGMENT SOM
EFFEKTIVT BESKYTTER MOT MELDUGG (Blåsopp).
SINKHVITT HAR EN ENESTAENDE EVNE TIL Å BESKYTTE
KULØRTE MALINGER MOT FALMING (Farveretensjon), OG ER
DERFOR DEN MEST VERDIFULLE TILSETNING TIL DISSE

GJERSØE SINKHVITT

DEN NORSKE ZINKHVIDTFABRIK
MARIUS GJERSØE

GRUNNLAGT 1891

OSLO

DEN NORSKE SANDPAPIRFABRIK - VALLØ -

Fabrikerer Sandpapir i fortrinlig kvalitet.
Støtt norsk industri - Bruk vårt Sandpapir.

Telegramadresse:
SANDPAPIR, TØNSBERG

Telefon:
803, Tønsberg

Pinton

VASKETAPETET I
SÆRKLASSE NÅR
DET GJELDER
TOPPKVALITET
OG LAVE PRISER

Det blir billigere å
TAPETSERE
VASKEKTE

Pinton
ER VEGGEN

FRA KR. 7,80 HOS TAPETFORHANDLERNE

De bør også bruke

Farina

TAPETKLISTER

Det lyse klister for all tapetsering.
Enkelt å tilberede.
Holdbart

Farina Lim- og Klisterfabrikk A.s
Bergen

Telefon 19 650 - 57 529

VELKOMMEN

Vår gamle oppsang.

Mel.: «Opp i Fjellveien der stod»

Her i gamle Bergen by
har vi malere hatt ry,
for å kunne sønge, ja og gjerne plystre.
Det vil vise seg i kveld
om vi har det samme hell
med gudinnene at ei di blir for dystre.

Konkurransen har vi nok,
ja, ja, ok ok ok ok ok,
pass på henne du i aftnen deg har kåret.
Mangen malermann så lur
skulle settes fast i bur,
kanskje blir di bedre i det nye året.

Og for henne som især
ligger våre hjerter nær,
hun som steller hjem og barn, ja også meister.
Hun skal leve, høyt hurra,
påskjønn henne blir hun gla,
mink forbruk på alt som heter strømpelister.

Sleng så kost og pensel, pøs,
ta om livet din småtøs
og tred dansen til musikkens glade toner.
Om du hjemad går litt sent,
med madammen, gå da pent.
Husk at samholdet i ekteskap forsoner.

HÅK

Bruk **INTERLIN**

til alt utvendig treverk - og til mur

INTERLIN er en foredlet linoljemaling, halvtikotropisk og meget fyldig. INTERLIN er lekende lett å arbeide med; den dekker godt, den rekker langt. INTERLIN er tilsatt Soppdreper og preparerer og bevarer treverket mot fuktighet, råte og sopp.

Husk at INTERLIN er glimrende på tidligere malte murflater. Etter forutgående rengjøring og seising med IFA Betongolje, strykes to strøk INTERLIN. INTERLIN leveres nu i 12, moderne, harmoniske farver, samt i hvitt.

INTERLIN er sterk - for IFA står bak
International Farvefabrik A/S

Arne Mjølde

Arne og Haakon

tar seg nå en velfortjent pause fra sin innsats i styret, men det varer vel ikke lenge før de atter innkalles til fronttjeneste.

Bak disse menn står Finn og Kjell klar til sprang i tilfelle det blir vansker i frontlinjen. På dette punkt i valgene kom det iltelefon til referenten om hærverk av barsk ungdom, som hadde pulverisert glassruten i gatedøren hjemme med en murstein. Denne var tydelig kapret fra det nye universitetsbiblioteket i nærheten, hvor Eigil stryker opp og nedover vegger for å gi bygget et vitenskapelig preg. Steinen har neppe vitenskapelig interesse, men den medførte brudd i referatet.

Etter meddelelse fra Norsk Telegrambyrå eller andre kilder foregikk de resterende valg smertefritt, hvoretter man takket hverandre og andre som det er skikk og bruk i godt lag. Da jeg kom tilbake, etter opprydning hjemme, satt medlemmene i tett fylking rundt det store festbordet opptatt med å la de siste rester av bordets gleder gå all kjødets gang.

Ved kaffen og nachspielet kom velsmurte tungebånd på gli og det glimtet i gullkorn. Men da referenten ikke er gullvasker, lar vi med dette teppet gå ned for den 68. generalforsamling.

Humør

Det hendte nylig at St. Peter etter et overblikk måtte rapportere, at nær 95 pst. av alle ektemenn i vår verden drev skammelig utroskap.

Han foreslo å sende dem et rundskriv for å få dem til å forbedre seg, men på høyeste hold fant man, at det ville bli mindre portoutgift ved å sende rundskriv til de 5 prosent trofaste og sette disse igang som disipler. Og nå spør De antagelig Dem selv og oss om hva det sto i dette rundskrivet, og da må vi dessverre svare:

— Jaså, De har ikke fått det De heller?

Hjemmefront i Paris. En SS-offiser maste seg gjennom folkemengden og inn i en vogn på undergrunnsbanen. Her snublet han i en paraply, som en gammel dame holdt for langt frem, og han falt så lang han var. Mannen ble rasende og skjelte damen ut med alt han mestret på fransk og tysk.

Da han alt på neste holdeplass vel var gått av vognen, applauderte de andre passasjerene livlig den gamle dame. Hun bøyde hodet og sa stille:

— Det er ikke meget en slik gammel som meg kan gjøre, men det er den femte i dag.

Har Gerhardsen sadistiske tilbøyeligheter?

Dette kan jeg ikke tro, men ved nærmere gransking av de synspunkter, som gang etter gang bringer statsledelsen til å slakte gåsen med gulleggene, må følgen av dens gjerninger bli sadistiske.

Gås kan gjerne brukes i utvidet betydning om arbeidslivets menn, når man ser hvor enfoldig og umælede de stadig drives mot slaktebenken.

Fagpressen, selv i betrente næringer, behandler vesentlig fagtekniske problemer, og enkelte nødrop i dagspressen drukner i reklamen for velferdsstaten, som vi med en kostbar hær av kontrollører og andre funksjonærer har prøvet å grunnfeste.

Mange er ved dette hevet opp i en velsituert og konkurransefri tilværelse, men systemet svikter, fordi statsledelsen lever videre på sine tradisjoner og ser på det private verdiskapende arbeidsliv som en farlig bussemann, der må holdes i tømme og ledes etter statsbyråkratiske retningslinjer.

Vi skal her særlig berøre det hastverk statsledelsen har med å få skattemillionene til å gli mellom sine lange fingre. Den har ikke tid til å undersøke, om en person eller bedrift har utbytte eller tap av sin innsats i produksjonens tjeneste, men krever hensynsløst forskudds tiende, således som det brutalt skjer gjennom omsetningsavgiften.

At både økonomer og driftsledere kan støtte denne statens skjendige utpressingspolitikk, i håp om at den er midlet til å begrense direkteskatten, gir et lite smidigere bilde av vårt økonomiske mentalitetsnivå.

Et av de mest drastiske eksempler kan vi ta fra den store fiskerbefolkning langs Norges vestkyst. Den sitter ikke velsituert på fast gasje, men må spille hasard på grensen mellom liv og død for levebrødet.

Storsildfisket, ofte betegnet som det store eventyr, har nå år etter år sviktet og skapt nødstilstand både hos fiskerne og bedrifter som er avhengig av fiskets gang.

Fisket krever en kostbar utrusting, som kan nå millionbeløp for båt, redskaper og proviantering vesentlig ordnet ved lån.

Mislykkes fisket bryter økonomien sammen både på sjø og land, men staten strør salt i såret ved ubarmhjertig på forhånd å sikre seg omsetningsavgift på fiskernes kapitalinnsats.

Blant de mange fiskebruk, som i fjor gikk konkurs, var seks samtidig under hammeren, og i år vil tallet sikkert bli større.

Den enkelte fisker får gjerne noen nådesmuler til hjelp, men staten forfølger ham hjem og tar avgift også av disse nødspenger, som han skulle ha til å holde liv i familien.

Ingen skal kunne bortforklare, at omsetningsavgiften er det mest sadistiske skattepåfunn i et demo-

kratisk samfunn, fordi den legger byrder på dem, som er i nød og ulykke. Samtidig øses det ut skattefrie gratisbidrag i milliarder til dem, som allerede før sitter med verdifulle eiendommer.

Det er ikke lett å si, om vi kan tilgi dem der har ansvaret for denne skatteplyndringen, fordi de ikke vet hva de gjør, men det skal i hvert fall sørges for, at disse linjer når frem til høyeste hold.

Halfdan Hansen.

KRYSSFORHØR om KRYSSORD

Rettsaken nærmet seg klimaks. I vitneboksen stod Jumper-Marie, en ikke ukjent og påtakelig velskapt blondine. Dommeren rettet en inntrengende appell til henne: — De må fortelle oss hvor De oppholdt Dem natten til den 13. oktober? — Vær så snill ikke å spørre meg, sa Jumper-Marie rødmende. — De skal si det, tordnet dommeren. — Hvor var De natten til den 13. oktober? — Jumper-Marie rødmet en tanke sterkere. — Hvis De absolutt må vite det, sa hun lavt, — så var jeg hjemme og løste en kryssordoppgave.

Dommeren stønnet. — Er det noe å skamme seg over? sa han.

— Så klart, mælte Jumper-Marie. — En jente som meg, og så kaste bort hele natten på en kryssordoppgave?

Malermestre!

Vi anbefaler oss

for leveranse av

alt i malerverker

A.s Vestlandske Farvehandel

malerverker en gros

Vi ønsker Dem alt godt
i det år som så hvitt
er begynt

Hilsen

Titan Co A/S
FREDRIKSTAD

Maling som hobby

Skrivekløe er en ting jeg aldri har vært plaget av. Derimot har jeg vanskelig for å tie stille. Hvorom alt er så hadde det seg slik at Halfdan, ja redaktøren altså han spurte om ikke det var på tide at jeg skrev noe til Sandpapir. Jo, bevares svarte jeg det må kunne la seg ordne. Men der var feilen det skulle jeg selvfølgelig aldri ha sagt. For med ett viste det seg at jeg hadde forlovet meg min kjære frue visste intet, men vanskelighetene kom på løpende bånd.

Planene var store nå skulle sandpapir virkelig få noe stoff leserne kunne kose seg med. Men akk så enkelt var det ikke lell. Jeg satt meg ned opp til flere ganger og skrev og skrev, rev og rev. Ja det var litt av en prøvelse. Øvelse gjør mester sies det, men det tror jeg nå sån passe på.

Så en dag hendte det noe forferdelig. Ja tenk jeg kom kjørende stille og rolig med den tillatte hastighet gjennom en av byens forretningsgater. Og der stod det med store feite typer:

«MALING SOM HOBBY».

Jeg lukket øynene, åpnet dem igjen jo der sto det like tydelig. Foten presset gasspedalen til bunns og jeg oste ut av gaten.

Tanken surret rundt i hodet som kulene i en mølle. Noe må gjøres, noe må gjøres og det på røde rappen. Hvem kan ha røpet at maling eigner seg som hobby. Tenk bare på konsekvensene: foreningen vår blir til Hobbyklubben og medlemmene blir kalt Hobbygutta. Men Olsen da, jo Olsen går videre han blir løst fra sitt daglige virke for det virker jo ikke likevel. Det er forresten synd. Olsen som er en så grei kar, nei vi kan ikke bruke han. Han behersker ikke hobbyprisene og det må Hobbyklubben sette som betingelse.

Hvem eller hvor mange som har skyld i elendigheten får vi sette en strek over. Vi som er kommet tilbake til virkeligheten får samle oss og bevise at maling er noe langt annet enn en Hobby.

Skulle det hende at et arbeid eller to i årets løp blir utført som hobbyarbeid til hobbypris, må vi dekke godt over det. Jeg tror nemlig at Hobbymaling er en smittsom sykdom som krever dyre medisiner. Vi er

faktisk kommet der hen at vi er mellom dobbel ild. Først har vi Hobbygutta, men de er ikke så farlig, de friskner forhåpentlig snart når de har gjort opp med doktoren.

Husnøden og lørdagsmalere blir verre, de har nesten bare trumf på hånden. — Og vi som satt med hele stokken før, vi har ikke mala bla. Nei problemet blir for stort for meg, jeg finner ikke ut av det. Men noe har jeg i alle fall funnet ut og det er jeg glad for. Blir jeg hobbygutt selv da må jeg få god råd, for en dyr hobby må det være. Forresten får jeg god råd ansetter jeg heller en sekretær som kan skrive for meg. Ja no skal ikke jeg ta mere plass. Jeg skulle bare hatt et signatur som passet, nei jeg får visst gi meg det blir helt bakvendt.

ROT

En luksusbedrift jubilerer.

Da forslag om kommunal malerbedrift kom opp i 1935 hevdet mestrene, at det måtte bli dyrere enn privat drift, og at det var hensynsløst, under den store arbeidsløshet, å favorisere en brøkdell av fagets utøvere til det kommunale malerarbeide. Forslaget falt da også, etter denne vår uttalelse, men året etter ble det likevel vedtatt med den begrensning, at det bare skulle utføres flikkearbeide. Men vedlikeholdssjefen, som ønsket seg en storbedrift, tok det ikke så nøye, og snart ble bygninger flikket flere strøk over det hele uten helligdager.

Da malerbedriften ikke ville innlate seg på å gi anbud, i konkurranse med mestrene, krevet disse, at vedlikeholdssjefen skulle beregne, hva større arbeider kostet kommunen. Dette fikk medhold hos myndighetene, men ingen må tro, at dette krav noensinne ble etterkommet.

Derimot er det innkjøpt en eiendom til kommunens håndverkere, som med ominnredning neppe er dekket med en halv million kroner. Og nå har kommunens malere større og flottere lokaler, enn byens største malermestre kan by på. Det er da ikke så underlig, at denne kommunale bedrift, opprinnelig beregnet for flikkearbeide, gir et verdig bidrag til byens svulmende budsjett.

Men ikke før er malerbedriften installert i de nye flotte lokaler, da det bestemmes, at nå skal dens virke virkelig begrenses til flikkearbeider, og at malerarbeidet forøvrig skal overlates malermestrene etter anbud. Det tok altså 25 år før myndighetene kunne erkjenne, at mestrene hadde rett.

Et gode er det dog, at de kommunale flikkmalere er sikret flotte hobbyrom i de nyinnredete verkstedslokaler.

Mester'n ønsker Dem

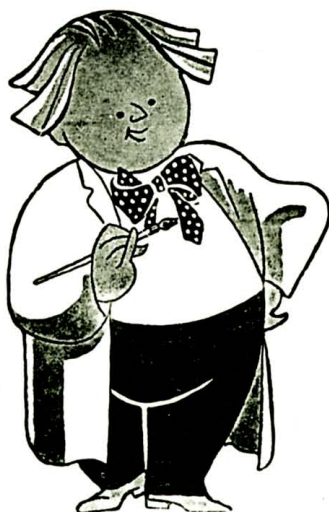
EN LANG OG GOD MALERSESONG

— og følger med i utviklingen — gjør De?

HELIOS

OG

er **MERKER** på
våre egne fabrikata!

P.V.A.-maling for utvendig og innvendig

—»— » innvendig

VELOUR-matt

TOTAL-matt alkyd halvpaste

HELIO-matt halvpaste

DEKKHVITT titanpaste

EMALJELAKK

ELITELAKK

EPOXYLAKK

GULVOLJE

Pensler og verktøy!

**Andersen &
Engebretsen**

FARGEHANDEL
Pilestredet 10 - Oslo
Telf. 33 71 80

Sannerhjørnet^{AS}
FARGEHANDEL

TAPETUTSALG
Thv. Meyers gt. 18 - Oslo
Telf. 37 15 90

Den 68. Generalforsamling.

ble åpnet 27. januar med det vanlige sterke slag i bordet av Nils, da ingen hadde uttalt seg om, at den muligens var ulovlig berammet.

Heller ikke referatet, fra generalforsamlingen et år tilbake, løste tungebåndene, og første innlegg kom under beretningen for 1960, da Malvin påtalte at det bare ble holdt 4 medlemsmøter. Men dette burde jo være lett forståelig, når det blir så lenge mellom hver gang noen frivillig påtar seg de svære omkostninger til vått og tørt, som kreves for å vekke medlemmenes interesse. Malvin kom også inn på de lave anbud, og Nils lovet å ta denne sak opp til behandling, da han ikke forstod, at disse lave anbud kunne lønne seg. Deretter fulgte beretning fra de forskjellige nemnder, hvor vi bare hefter oss ved prøvenemnden i malerfaget. Martin kom her med den gledelige nyhet, at malerne fremdeles har anledning til å øve seg i tapet-

sering. Beretning fra prøvenemnden i byggetapetsering savnet vi, men noen beretning kan jo ikke ventes når vi ikke er representert i nemnden. For tiden er den bare rekruttert av malersvenner og salmakere eller byggtapetsere.

Ifølge regnskapet er foreningen i gledelig vekst, men budsjettforslaget på mere enn femti tusen kroner viser, at omkostningene ennå ligger under tusen kroner pr. medlem.

«Det Stigende Fond» utvikler seg i overensstemmelse med navnet sitt. Bare i løpet av de timer vi var samlet steg det med flere hundre kroner. Og nå har «Den Gylne Stige» fått reglene, som vi lenge har ventet på. Et sirkulære vil bli tilstillet medlemmene til orientering om, hva som kreves for å bli tildelt denne utmerkelse.

Når Nils ble gjenvalgt som formann bare for et år, da kan ikke dette stemme med begivenheten neste år, da foreningen feirer 70-års jubiléum.

Under dette bør han ha den plikt og ære å presidere med den styrke det gir å ha år bak seg i formannsstolen.

Det er lett å arbeide med

LUXAMATT og LUXARIN er lekende lett å rulle, stryke eller sprøyte, og De kan velge mellom 25 moderne originalfarver og 75 blandingsfarver i henhold til ALNA's farvevifter.

LUXAMATT brukes på alle underlag og gir en delikat fløyelsmatt overflate.

LUXARIN gir en blank og hård overflate som er meget lett å vaske.

LUXAMATT og LUXARIN kan blandes til alle mellomliggende blank- og matthetsgrader. 1:1 gir f. eks. halvblank.

Subritius

ALNA
CHEM. FABRIKER

F. STEEN-HANSEN

LARS HILLES GATE 18 - BERGEN

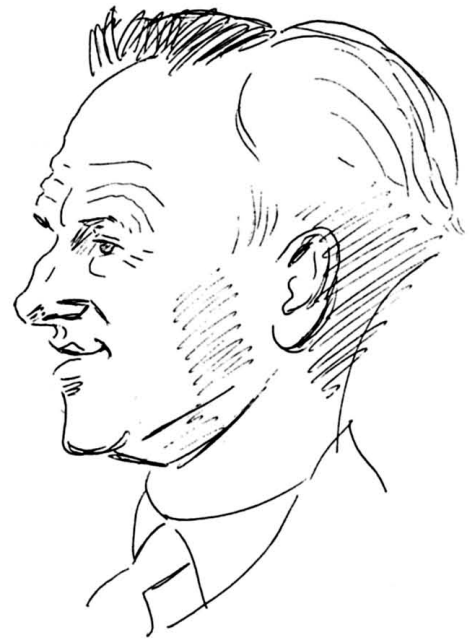
Lakkfabrikk

Takmatt	Mattlakk
Lakkmaling	Slipelakk
Gulvolje	Epikotelakk inn- og utvendig
Gulvlakk	Husmalinger

P.V. A. maling innvendig

P.V. A. maling utvendig og innvendig i hvitt og farger.

BANTA INDUSTRILAKKER

Varaformann Egil og den nye sekretær Egil trener seg nå til kappløpet om lederstillingen ved 75-års jubileet, som ikke er langt unna.

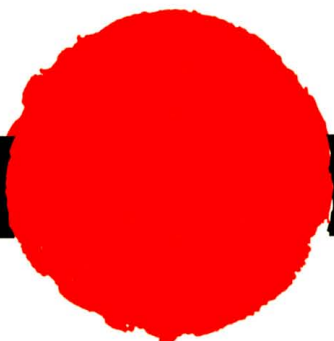
Vår mangeårige kasserer Claus fortsetter sitt solide virke som foreningens økonomiske sentralmakt.

Vår tidligere formann Fritz er atter gått inn i styret for mere umiddelbart å orientere dette om sin innsats i forbundsstyret.

En mesterlig Make-up

monopol

MALING OG LAKKINDUSTRI A.S

Barometersving 1961

JANUAR: Generalforsamlingen holdes, styret vet ikke hvem som skal gå. Håkon slår hull på byllen, forlater styret med vemod. Fritz tropper inn som observatør for Landsforbundet.

FEBRUAR: Løtvedt skriker på flere møter, ned med styret, ut med måleren. Ingen møter holdes, da vårt hus er sprengt.

Og andre må få tid og plass til generalforsamling.

MARS: Fritz og formannen drar til Lillehammer for å hvile ut til vårens dyster.

På Lande traff vi kremen av landets mestre, med vossingen Dolve i spissen. Vi fikk lære litt av hvert, spesielt kalkulasjon. Vi savnet Eigil H. og Finn M. De hadde sikkert noe de kunne lært fra seg.

Turen var fin, der var dans og leik, sol og snø og ett gnistrende føre både ute og inne.

APRIL: Påsken kommer med sol og snø, formannen må ta ferie, til fjells til fjells for å styrke seg med sol og en liten hikkas.

Så går vi styrket til forhandlinger. Svennene forlanger hvert sitt eget lite hus, med divan og gode dyner. Ja her skal bli akkorder og mye moro. Mye hvile — lite arbeid.

MAI: Møter holdes hver uke. Medlemmene skriker, ned med målerkontoret. Frem for den sunde og gamle metode.

Mange timer, lite arbeid — bare hvile, bare hvile. Akkorden sløyfes, timeprisen syv kroner, hallelulja.

JUNI: Flott vær, plenty arbeid, ingen sure tryner, gode priser. Alt er gode greier, smil — bare smil.

JULI: Noen tror der blir streik, og forbereder seg på å ta en dugelig ferie.

Andre lurer på å melde seg ut av foreningen. Så kan de overta hele byen, da får vi malersentralen som enkelte drømmer om og har drømt om i mange år. La alt bli statsdirigert er mottoet til dem.

AUGUST: Gressenkemennene reiser på landet nu må jagu kona komme hjem å rense opp og vaske opp etter alt tullet i sommer.

Ja, kona hun er frisk og uthvilt etter alt kav og mas i ferien.

SEPTEMBER: Så begynner moroen, fabrikkene står i kø for å komme til og vise verdens beste malinger. Alle har det samme, malerne er lutter øre.

Tenker på hvor greit vi skal ha det etterpå med en kosestund.

Fulltallig fremmøte.

OKTOBER: Nu må der arbeides i styre og komiteer? De siste hvor ble de av. Nu må det bli slutt med tull og tøys.

Medlemmene har krav på opplysning, og styret skal få passet sitt påskrevet.

Alle er enige og møtes til en liten dyst. Her skal slås fast, her må og skal «gjerast nokke».

NOVEMBER: Vi nærmer oss vinteren, nu må der kjempes, prisene må ned. Passende pris er utmålt akkordtariff. Så har vi noe igjen når det blir dårlige tider. Sosialomkostninger hva er det? Bare tull, bare tull. Spør Eigil, han kan det den gutten.

DESEMBER: Denne måned tar vi pause, teller over våre synder for året som svinner. Går på møter, eller julebord — og så går vi inn i den stille uke. Takker hverandre for året som gikk. Ønsker hverandre en God Jul og ett Godt Nytt År, med samme mas og kav.

N.

JOHAN HERMANN WESSEL

Det går fremdeles mange historier om Johan Wessel's satiriske slagferdighet fra hans Københavnerliv 200 år tilbake, og vi tar med noen som gjerne er mindre kjente.

Wessel var en gang buden til middag hos en adelig godseier, og uheldigvis kom dikteren til å velte et glass rødvin ut over bordet.

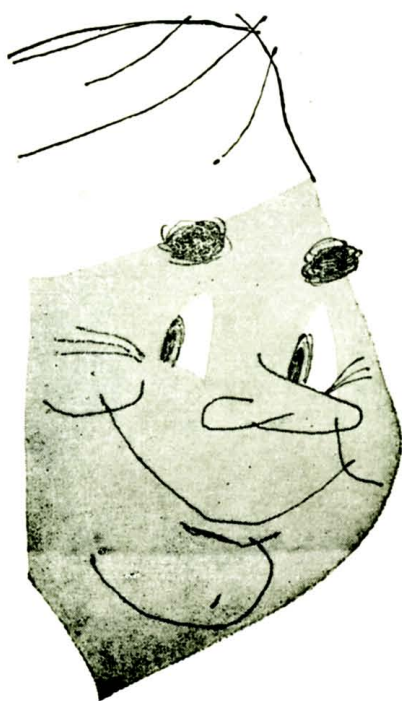
Verten fikk det ulykksalige innfall å ville prøve dikterens velkjente slagferdighet og spurte:

— Er det vanlig å gjøre slikt i Deres omgangskrets?

— Nei, svarte Wessel rolig og reiste glasset igjen, — men der lar ikke verten seg merke med, at han har sett det.

Ved en auksjon som Wessel besøkte var også en eldre kammerjunker tilstede, og denne følte seg irritert over at Wessel stirret vedvarende på ham. Til slutt snerret han: — Hva er det De glør på? Vil De kanskje kjøpe meg? — Det er slett ikke umulig, svarte Wessel vennlig — men la oss i hvert fall vente til De blir oppropt.

Godt
nytt
år...

LYS - REN - SIKKER

*Vi takker for godt samarbeide
i året som gikk.*

VERA FABRIKKER A/S - SANDEFJORD

SANDPAPIR?

Ka seier dokker, ikkje de heisent, no e de jammen på ny produksjon av Sandpapir, eg trodde de va slutt med at malerne brukte slikt eg, for alt ska jo gå så fort at sliping e jo nesten en saga blott. Di yngre malerne vet jo knapt ka en pimpestein e for nokke, så at vi må te me nytt Sandpapir e løgent, dokker ska bare se at vi snart kan seie at no e de akkurat som i gamle dager.

Gamle dager ja, ikkje de pussig, de der hører vi ofte di gamle (eller ska vi seie «eldre»), meistrene seier, at når di va unge va de andre boller, malerne idag vet ikkje ka skikkelige materialer e for nokke. Linoljen vi får idag e nokke drit, linolje e de iallefall ikkje, før i tiden va linolje, linolje men idag, nei knapt nok brukenes. Di diskuterer med fabrikantene å blir aldri enige, kvar holder på sitt, så vi yngre vet ikkje vår arme råd. Vi må bare ta it standpunkt fra eller te, å så bruker vi rett å slett de vi får, å synes de e goe greier, så får di krangle di så ve. Om malingen sto i 20 år før e vell ikkje nokke å skryte av, for de e jo gammeldags, han skakje stå så lenge, han ska stå minst mulig, jo mere oppussing blir der for oss. Om kunden er misfornøiet spiller ingen rolle, vi bare bytter kunder, så e alt i orden. Så de der me gamle gode saker bryer vi oss ikkje om, de e gått nok de vi har.

Vi har forresten fått tebakke nokke som e gammelt og derfor altså må være gott, nemlig fri priskonkurranse, som de heter så fint, men altså ikkje e, etter alt hemmelighetskremmeriet som de fører med seg. Våres forbund å forening har jo ikkje lov te gje nokken peiling om ka de egentlig e som e så gromt med de

hele, og vi yngre vet jo ikkje ka så foregikk i de gode gamle dager d. v. s. vi vet jo at prisene var enno verre enn idag, så e de de så e meningen så e alt såre enkelt. Å få prisene lenger ned enn de e ikkje nokken kunst, men ka vitsen e, de ligger for høgt for meg.

Ja de va no en av de store ting som hendte ifjor, å i år e der jo enda større ting på tapetet, nemlig tariffrevisjonen, å kordan de går aner vell ikkje nokken. Vi kan jo selvfølgelig ha våre tanker, å di går sikkert i retning av at de blir meisteren som må bære tyngden av byrden som de pleier å gjøre. For de e vell ikkje å vente at de som har et godt bein i sin organisasjon vil risikere å møsse de for fornuftens skyld, så vi må vell forberede oss på at alt stiger på nytt, å så ruller sneballen igjen. Di eneste som har nokke igjen for hele suppen e di som beholder beinet, å de e jo nokke bare de.

Så hadde vi jeneralforsamling for en stund siden å de va goe greier, styret våres må jo være prima for der var nesten ingen så hadde nokke di skulle ha sagt, å de e jo flott. Kordan de no går når der har vært litt utskifting ska bli moro å se, for de heter jo også der, at i gamle dager var der alti bølger på jeneralforsamlingene, å no e der så stille å rolig at formannen nesten har vanskeligheter med å få tiden te gå. At han derfor forlenger møte med en festlig sammenkomst etterpå, er både hyggelig å forståelig, å di så ikkje ve være med på slikt får bare la de være, vi så va der koste oss.

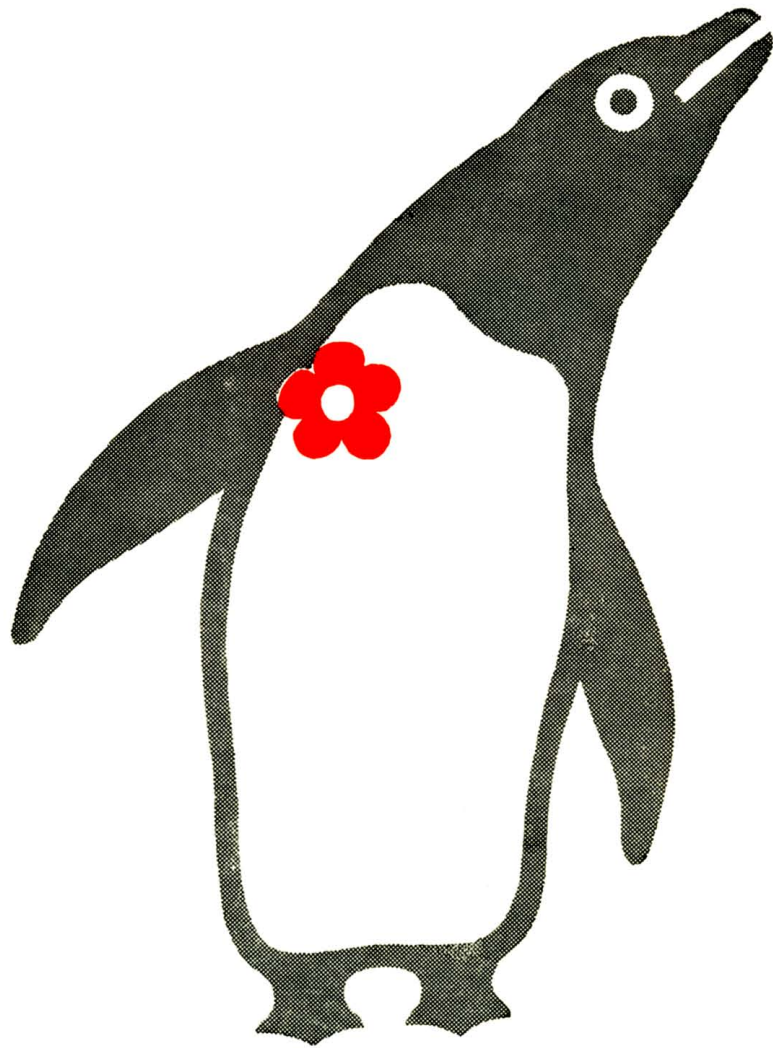
Løkke te me sesongen.

Gullriksen.

«Sandpapir nr. 2»

Oslomalernes festskrift utkom som vanlig medio januar. Postverket har antagelig ment, at historiske dokumenter, med beretning fra Tjærebrelarlauget 900 år tilbake, også burde få en tilsvarende tidspreget befordring og det lot derfor sendingen ta seks uker på turen over fjellene til Bergen. Tar vi ikke feil, er den gamle beretning skrevet i en vossepreget sagastil, men vosseblod er det neppe i de to vikinger, som har fulgt de ristete runer. Festskriftets håpfylte grønne fargeomslag gjenspeiler innholdets glade lek med ord, hvor ingen skyer truer, og minner lite om hverdagens grå papir. Er bruken av dette blitt begrenset av hensyn til sanitær støvdannelse?

Vi skal ikke gå i detaljer, men hilser de glade innslag i dikt og prosa fra mange kilder og ikke mindre de mange hengte i karakterfylt festlig strek. Takk for «Nr. 2».

ET

**FENOM-enalt
godt nytt år!**

Jotun

Dagbladet 2. des. 1960.

Bedrøvelig boligpolitikk

Det hender oftere enn ønskelig, at familier ufor- skyldt kastes på gaten og mister sitt hjem, uten at noen instans kan gi en hjelpende hånd til annen bolig. Man beklager at sådanne tragiske forhold eksisterer, ryster litt hjelpeløst på hodet, og så er det hele glem- t. Vi hører mindre om tusener, som blir boende i for- krøblete usanitære boliger, fordi de ikke kan gå inn for de stadig økende husleier og innskudd i nybyg- gene. Det må også sies å være noe ensidig at vår boligpolitikk konsentrerer seg bare om nybygg. De eldre bygg vil alltid utgjøre hovedtyngden i vår bolig- masse, og det er et tidens tegn, at det nå reises en kampanje for «ønskehjem i eldre hus».

Annet steds har samfunnet støttet dette ved å gi bi- drag, til den som ofrer arbeid på å sette sitt hus i best mulig stand til bolig for folk. Hos oss økes tvertimot byrdene på den som forbedrer sitt hus med 11,11 pst. omsetningsavgift, som belastes alt vedlikehold og for- andringsarbeid. Hvor lenge skal vi fortsette en sådan straffende belastning? Å få den fjernet synes å måtte være en sentral oppgave i kampanjen for ønskehjem i eldre hus. Dette er da også et av de områder hvor omsetningsavgiften tydelig viser sin asosiale natur.

Da også tomtejobbing hemmer boligsaken, kan det gi pesrpektiver å referere utdrag av hva New Zea- lands tidligere finansminister, Walter Nash, sa i et foredrag holdt i New York. Foredraget ble utgitt i særtrykk av byens boligråd under tittel «New Zealands Experience with Land-Value Taxation». «Det er min overbevisning, at den som nyter godt av tjenester eller fordeler bør utlikne dette ved tilsvarende gjentjeneste, således at opparbeidede verdier tilfaller den eller dem som skaper verdiene. Således bør også samfunnsut- gifter belastes dem, som i særlig grad har økonomisk fordel av samfunnets virke. Og selv om avgift på grunnverdiene, således som den praktiseres i New Zealand, ikke er helt fullkommengjort, anser vi den dog som den der best tilfredsstillende en rettferdig for- deling av samfunnsbyrdene. Fordi den grunnverdi- avgift som pålegges jorda står i direkte forhold til fordeler som skapes av det nærværende samfunn, hvorimot verdier opparbeidet av eieren ikke beskattes. Ved å la en økende del av grunnverdien forrentes til samfunnet, har vi ikke bare redusert jordens salgs- verdi og spekulantenes utbytte, men vi har også kunnet fjerne eiendomsskatt på bygninger og produksjonsutstyr, som har hatt en hemmende virkning på boligforholdene og vår konkurransevne. Grunnverdi- avgift med skattefrie bygninger er til nå gjennomført i de fleste av våre by- og landkommuner, og vi er meget vel fornøyde med de gunstige resultater, som denne politikk har bidradd til såvel i boligforholdene

som i det almene økonomiske liv». Foredraget bringer friske ilinger inn i boligsaken, som synes å låse seg fast på grunn av økende økonomiske vansker, og det kan bidra til å gi oss et klarere syn på mål og midler i denne sak, som trass i all byggevirksomhet ennå ligger som uryddig område i vårt folks liv.

Halfdan Hansen.

«Dagbladet» 21. desember 1960

Skattelovens bokstav et kaldflir mot arbeidslivet

Siste akt i ekspropriasjonskomedien omkring Fles- land flyplass er nå utspilt i Høyesterett. En bonde ble fritatt for å bettale 158 000 kroner i inntektsskatt av gevinsten ved salget i 1953. Høyesterett presterer her å si at den høye pristakst er fundert på jordbruks- messig vurdering av arealene. Og dette foregår i en tid, da jordbruket har krevd og fått veldige samfunns- bidrag, fordi det påstås, at jordbruket i Norge ikke gir utbytte for strevet. Sunn logikk burde da tilsi at prisen på landbruksjord heller fikk en fallende ten- dens, men den som tror det tar feil. Over alt i brede bygder har jordprisene vært i rask stigning, og når prisene på Flesland gjør ekstra hopp mot høydene, er det nok historien med bukken og havresekken som gjentar seg. Høyesterett burde forstå, at den slags jordbruksmessig vurdering måtte ruinere enhver som påtok seg å dyrke jorda.

Jordprisene på Flesland har utviklet seg med økende hastighet, fra de første myrene ble ekspropriert i 1937, da middelprisen ble satt til 250 kroner målet eksklus- sive erstatning for ulempe og grissen skog. Fana kom- munne fant den gang at 50 kroner målet var en rom- melig opprinnelsesverdi og inntektsbeskattet 200 kroner målet som gevinst. Allerede da fant Høyeste- rett takstene jordbruksmessig vurdert og gevinsten skattefrie.

Ved ekspropriasjonen i 1953 var middelprisen steget til 1100 kroner målet, og noen år senere steg den til 2000 kroner. Når jordeiere får det mangedobbelte av gårdens bruksverdi bare for skrapen utmark, som det ikke lønner seg å dyrke, da har takstkomedien ut- viklet seg langt utenfor sømmelighetens grenser. I blinde fortsetter vi denne inflasjonsskapende over- dimensjonerte tapping av landets ressurser til for- del for uproduserte skattefrie og formueskapende gevinster, og på bekostning av arbeidslivet, som skatt- legges for hvert øre det opparbeider i sitt skapende virke.

Inflasjonen i ekspropriasjonstakster kan bare sees som bitre frukter av milliardene i pristilskott til jord- bruksvarer som blir til særlig fordel for gårdsbruk i

HERR MALERMESTER!

Vi ønsker Dem og Deres kunder velkommen til vår utvidede og moderniserte tapetavdeling.

Her kan De i hyggelige omgivelser velge og vrake i vårt store tapetutvalg fra de ledende norske og utenlandske fabrikker. De kan blade i «tapetgalleriet» hvor vi har montert et par hundre av våre tapetmønstre på store skjermer slik at De kan få inntrykk av hvordan tapetet vil ta seg ut på veggen. Vi venter utover våren en strøm av tapetnyheter fra inn- og utland. Vil De ha fornøyde kunder, så kontakt oss når det gjelder TAPETER. – Prøvebok utlånes.

R. BRATLAND A/S
O. TORVALMENNING 6

Etablert 1848

FORHANDLER AV:
SANDERSON tapeter
SANDERSON Canotex veggstrie
SANDERSON kretonger
SALUBRA lys/vaskekte tapeter
JAPANSKE stråtapeter.

de sentrale bygder, mens lite eller intet blir til overs for avbygder som avfolkes. Disse har da heller ikke stor glede av milliardene vi ofrer til utvikling av jernbane- og veinettet i vårt land. Også her er det velstandstrøkene som høster utbyttet og øker sine beliggendhetsverdier. Alle de offer et skatteredent næringsliv påtar seg til disse formål tar sikte på å øke arbeidslivets muligheter i vårt land. Men bak og i le av denne vakre tanke arbeider skumle interesser for å høste utbyttet av de storstilte samfunnsoffer.

Hvorledes kan disse offer bedre arbeidslivets kår, når fordelene av enhver forbedring kapitaliseres i stadig stigende jordpriser med tendens til å overstige lønnsomhetsgrensen? Det kan synes å gli på et vis så lenge inflasjonsspiralen fortsetter sin skjebnesvangre vei, men hva så?

42 år tilbake advarte Gunnar Knudsens regjering mot den overhåndtakende jobbing i jord, som måtte føre til ulykke for den, som ville gjøre produktiv nytte av den. Har vi glemt at denne forutsigelse ble bekræftet noen år senere, da ikke bare vårt land, men hele den vestlige verden brøt sammen i et økonomisk ragnarokk, et ragnarokk som ga frodig jordbunn for desperate ideer om å føre Vestens livsstil over på diktatoriske fundament?

Verdenssituasjonen i dag gir ikke noen trygghetsfølelse for hva fremtiden vil bringe. Vår demokratiske livsform har ikke den moralske styrke, som burde gjøre den overlegen i kampen mot diktaturtendensene. En av de fundamentale årsaker til dette er, at vi ikke drar konsekvensene av demokratiets idé, når vi unnlater å likestille menneskene i forhold til fedrelandets jord og naturherligheter, som er det uunnværlige grunnlag for alt liv og virke. Vi har gjort jordbesiddelse til en privatsak, et eldorado for uproduktive, eventyrlystne spekulanter.

De almene fremskritt i teknikk og produksjonsevne, alt hva vi ofrer til kommunikasjoner, for å bedre beliggenheten av landets arealer, følges av økende trykk og privatbeskatning av arbeidslivet fra spekulasjonen i stigende jordpriser. Å fortsette dette sløseri med samfunnets ressurser kan bare føre oss ut på farlig gyngende grunn.

Landskylden i Norges storhetstid skapte i det vesentlige et likestilt folk, idet enhver betalte skyld i forhold til fordelene, som jorda han tok i bruk ga ham.

De udyrkede arealer var ikke underlagt privateie, men lå åpen som fri almenning, hvor alle fritt kunne brøyte jord og sette bo.

I mellomalderen ble denne utliknende landskyld redusert og intetsigende, samtidig som bruksrett i almenning ble en særrett bare for jordeierne. Dermed brøt mørketiden inn over vårt folk, og husmannsvesenets form for livegenskap preget vårt samfunnsliv i

århundrer, før Amerikas frie jord tente nytt håp i de undertrykte klasser.

I dag utgjør jordens grunnverdier en uproduktiv helt privat beskatningsrett på arbeidslivet, samtidig som dette må bære byrden av alle de skatter og avgifter, som pålegges uten rimelig moralsk vurdering.

Skal vi ha håp om å nå frem til en noenlunde rettferdig fordeling av samfunnsbyrdene kommer vi ikke forbi, at forrentning av grunnverdiene må bli av førsteprioritet som kilde til samfunnsinntekter, for derved å redusere de tunge byrder på arbeidslivet, som hemmer dettes virksomhet på så mange områder.

Halfdan Hansen.

Dagbladet 24. des. 1960.

Kommentar til „Et kaldflir mot arbeidslivet“, Skattedommen fra Flesland

Av h.r.advokat Finn R. Schjødt.

Hr. Halfdan Hansen retter i Dagbladet 21. desember 1960 en temmelig skarp kritikk mot Høyesteretts enstemmige dom i den store skattesaken fra Flesland flyplass. Han mener ekspropriasjonstakstene var rent urimelig høye som jordbrukstakster betraktet, og at Høyesterett av den grunn burde ha satt et annet navn på erstatningen, som ville brakt den inn under reglene for inntektsbeskatning, Landsskattelovens § 43 i. f.

Nå er jo Høyesterett ingen skjønnsinstans, og har ikke noe med å kritisere takstbeløp i og for seg. Takstene som nå blir betegnet som urimelig høye, er på Flesland ansatt av 11 forskjellige skjønnsretter, med 8 juridiske ledere og 45 av de mest fremtredende skjønnsmenn innen Bergens-distriktet. Blant skjønnsmennene var f. eks. en så høy autoritet i jordbruksforhold som landbrukssjefen i Hordaland — han deltok i et overskjønn som forhøyet underskjønnets takster med ca. 20 pst. Andre jordbruksspesialister møtte som tilkalte sakkyndige og veiledet skjønnsene.

Etter dette skulle en stå på temmelig sikker grunn når en bygget på skjønnsenes enstemmige *begrunnelse*, nemlig at verdsettelsen skyldtes grunnens bruksverdi for eieren i hans jordbruksbedrift. Eksproprianten — først Fana kommune og senere militærvesenet — har tydeligvis vært av samme mening. Bare det første har eksproprianten påanket til overskjønn, senere er det ikke fremsatt noen alvorlig innvending mot takstbeløpene. Skjønnsenes lovlighet har heller ikke vært omtvistet, ingen av dem ble påanket til domstolene. Samtlige skjønn er for lengst rettskraftige og erstatningene utbetalt uten bemerkning av noen art.

Men så kom likningsmyndighetene inn i bildet, de krevde inntektsskatt av en beregnet ekspropriasjonsgevinst. Begrunnelsen var i korthet at skjønnes protokollerte motivering for takstene som bruksverdier i jordbruk «ikke var reell». I virkeligheten — mente likningen — hadde skjønnene bygget på arealenes spesielle verdi som flyplasser, derfor kunne de trekkes inn under inntektsbeskatning etter Landskattelovens § 43 i. f. Det ble påstått at alle de 11 skjønnene hadde protokollert en begrunnelse som ikke var den «virkelige». Dette var jo faktisk en siktelse mot de mange skjønnsmenn og administratorer for bevisst brudd på tjenesteplikt. Det er nokså forståelig at et slikt angrep på rettskraftige skjønn ikke kunne føre frem, selv med de mest iherdige forsøk på å godtgjøre at den ansatte jordbruksverdi var «for høy».

Hva Høyesterett måtte kreve av likningsmyndighetene i Fana var *bevis* for at det i virkeligheten var arealets særlige verdi som flyplasser, som hadde vært avgjørende for ekspropriasjonssummens høyde, og til og med i «vesentlig» grad. Dette beviset lot seg ikke føre.

Jeg forstår at det er en spesiell skattemessig oppfatning som ligger til grunn for hr. Halfdan Hansens artikkel. Han er tydeligvis «Georgist». Han mener at hele beskatningssystemet bør baseres på grunnverdien og at det vesentlige av all grunnverdistigning skal trekkes inn til Staten gjennom beskatningen. Denne oppfatning har han naturligvis lov å hevde — Henry Georges ideer har vært diskutert gjennom en årrekke og har hatt mange tilhengere. Men hittil har ikke noe land såvidt meg bekjent innrettet sitt skattesystem på denne basis — i alle fall ikke Norge. Vår skattelovgivning bygger på helt andre prinsipper, utformet gjennom spesialiserte lovparagrafer.

Høyesteretts oppgave er å våke over at gjeldende norsk lov blir gjennomført. Om skattereglene *burde* ha vært annerledes, er det ikke Høyesteretts sak å ta standpunkt til. Under disse forhold er det vel noe stridt å kalle Høyesteretts dom i Fleslandsaken for «Et kaldflir mot arbeidslivet».

23. Jan. 1961

«Et kaldflir mot arbeidslivet»

Fra annet hold hører jeg nå, at min artikkel i Dagbladet 21. des. 1960 ble imøtegått den 24. des. av høyesterettsadvokat Finn R. Schjøtt, og julen får ta sin del av skylden for at den ble oversett.

Advokaten søker å forsvare Høyesteretts opptreden ved skjønnsaken på Flesland med å si, at retten — i og for seg — ikke har noe med å kritisere takstbeløpene. Så helt uskyldig er imidlertid ikke vårt retts-

apparat når det ved andre anledninger tar rimelige hensyn til økonomiske forhold.

Og på Flesland kan det med god grunn spørres, om jordtakstene står i et rimelig forhold til det utbytte gårdbrukeren kan ha av sin eiendom.

De halv hundre mest framtrepende skjønnsmenn og landbruksekspertene, som Høyesterett bøyer seg for, har ikke påvist noe sted i Norges land, hvor jordbruk kan drives med sådanne jordpriser. Dette var vel det minste som burde kreves som garanti for, at takstene ikke var bort i hytt og vær næret av et underliggende ønske om, at jordeierne må få mest mulig av kaken, som arbeidslivet skaper til deling.

Det er symptomatisk, at rettferdighetens gudinne er blendet med bind for øynene. Rettsvesenet gir lite spillerom for menneskelige synspunkter og gjør dets utøvere til slaver av lovens bokstav. De står da i en lignende stilling, som da det hundre år tilbake ble hevdet som blodig urett å ta fra en fattig enke hennes eneste slave, eller som da Galilei ble dømt som kjetter, fordi han hevdet at jorden var rund.

Høyesterett krevet, at ligningsmyndighetene i Fana skulle bevise, at det var arealets særlige verdi som flyplasser, der hadde vært avgjørende for ekspropriasjonssummens høyde. På den annen side unnlot den å kreve bevis for at takstene sto i rimelig forhold til hva jordbruk kan bære. Denne ensidighet vitner om, at selv Høyesterett kan se med skylapper, når det faller sånn. Det står lite i samsvar med ropet om, at norsk jord gir så lite utbytte for strevet, at det øvrige arbeidsliv har vært belastet med milliarder i skatter og avgifter for å holde det betrengete landbruk oppe.

Hva man enn mener om årsaken til, at norsk jord, til tross for at den gir så ringe utbytte, kalkuleres opp i svimlende høyder, skulle det være klart at vi her står overfor en vurdering, som ligger under innflytelse av helt andre premisser enn de jordbruksmessige.

De juridiske disipliner, som i første rekke bindes av lovens bokstav, kan dog ikke tillegges det vesentlige ansvar for, at våre rettsbegreper bygger på uklare fundamenter, noe som kommer tilsyne selv i menneskerettserklæringen, som vi ser opp til med håp om, at den skal lede oss fram til en bedre verden. Ansvaret må i høy grad belastes sosialøkonomene, hvis høye kall det er å søke legedom mot samfunnslivets sykdommer og vise veien fram til et harmonisk samliv mellom mennesker. Uheldigvis må også økonomer ha noe å leve av og de glir derfor lett inn under ledende økonomiske eller politiske interesser, som kan sikre dem en økonomisk posisjon.

Derfor ser vi også økonomer opptre som forsvarere av hevdvundne særrettigheter, og vi blir stående i et forhold, som den danske professor Harald Westergaard gir uttrykk for, når han sier, at den moderne sosialøkonomiske vitenskap er en sinnrik oppkon-

struert tankebygning — men den mangler fundamenter. Og professor H. Ermann, Lausanne, gir klare uttrykk for den degradering av rettsbegrepene, som fra mellomalderen har behersket vår kultur: «Det er en stor tanke og en bevegelse som omspinner jorden, og som skal og kan åpne folkene og menneskeheten nye veier til økonomisk og sosial sunnhet og til fredelig samarbeide. Det er tanken om jordens egenart og særstilling som det uunnværlige grunnlag for alt menneskeliv — for den enkelte, for familien og for folkene, et grunnlag som ikke kan erstattes eller utvides. Til dette hører en jordrett, som harmonerer med denne jordens egenart, og som må være forskjellig fra rettsreglene for varer, i overensstemmelse med rettens urgrunnsetning: «Likt skal behandles likt, ulikt skal behandles ulikt». Romerretten fra den nasjonalt rotløse keiserdømmes forfallstid stillet jorden under vareretten og overga dermed menneskenes eksistensgrunnlag til den private uinnskrenkte og uansvarlige vilkårlighet. Denne vilkårlighet gjaldt jo dengang også for mennesker, nemlig for dem som var slaver. Denne romernes slaverett har vi oppgitt og berømmer oss av dette. Men romernes varerett til jorden, som i vesen og virkning er nær beslektet med slaveretten, har vi fra mellomalderen overtatt fra Bologna med Justitians Corpus Juris, og ærer og priser den som hovedgrunnlag for nåtidens kultur. Men i dette, at vi, med den romerske keisertids slaveholderrett, behandler jorden som en vare, der overlates til den uansvarlige private vilkårlighet med ågende spekulasjon i jordens uunnværlighet, deri ligger opprinnelsen og hovedårsaken til de verste misligheter i vår økonomi, politikk og kultur».

Dette professor Ermanns varselsrop er blitt forelagt våre økonomer, men de ignorerer det, og det ligger da også utenfor de premisser, hvorpå de bygger sitt tåkeleggende virke.

Det var romerrettens inntog i vårt land, som brøt ned den demokratiske samfunnsorden, der med sitt pust av menneskelig frihetsfølelse skapte grunnlag for Norges storhetstid. De udyrkete vidder, hvor alle fritt kunne reise eget bruk, ble bortgitt som særrett for jordeierne, og den almene mann ble trykket ned i en håpløs leilendingtilværelse. I dag har vi et kostbart apparat gående til gratis fordeling mellom jordeiere av almenningsjord, som engang var folkets sikre anker i fedrelandet. Får samfunnet senere bruk for noe av denne gratisjorden, da får vi nok vite hvor verdifull den er. Og landskylden, som all jordbesittelse i by og land var pålagt, var ingen skatt men i sin karakter en prioritetsrente til samfunnsfellesskapet for de fordeler privat jordbesittelse innebar. Denne folkets prioritet i fedrelandet er tilintetgjort, og ikke bare all skatt er lastet over på arbeidslivet, men dette må også bære byrden av de økende jordpriser, som arbeidslivet selv

er årsak til ved utvikling i teknikk og produksjons-evne.

Den frie tanke har lite spillerom i våre pensumredne høyskoler, men ingen økonom vil med åpent visir kunne motbevise, at vår tids jordeierrett medfører et stadig voksende statsorganisert tyveri av arbeidsutbytte, og en fundamental årsak til den faretruende inflasjonsutvikling i drift mot nye kriser. Setter vi som mål — før det er forsent — atter å la landskylden innta sin plass, som et bærende grunnlag for felles samfunnsressurser, således at salgspris for jord reduseres til et minimum, da reiser vår kultur sitt sikreste vern mot ekspansiv kommunistisk maktbrynde, som nå drar næring av våre vaklende rettsbegreper

Snever egeninteresse, lunken likegyldighet og tåkelegging av økonomiske realiteter er vår kulturelle frihets farligste fiender. Ikke minst våre akademikere bør se ut over sitt elfenbentårns begrensede disipliner og medvirke i en saklig opplysende kulturdebatt, som kan gi oss klare signaler i den kulturkamp, som rykker oss stadig sterkere inn på livet.

Bare hva vi kan gi almenheten av positive impulser har betydning, ti det er den almene mann som avgjør, om vår kultur skal bevares eller gå til grunne.

Halfdan Hansen.

*) Da det var gått en måned, siden advokat Schjøtt's motinnlegg, fant ikke Dagbladet, at det var aktuelt å ta denne sak opp igjen.

Dagbladet 21. januar 1961.

Kan storkjøp av arealer løse boligproblemet?

Direktør Arne Amundsen i Norsk Boligbyggelags Landsforbund, hevder iflg. Dagbladet 17/12 at byene bør sikre seg store byggearealer for å kunne holde tomteprisen nede. Disse arealer skal foreløpig bli liggende og bør først på et langt senere tidspunkt bli utparsellert.

Tanken innbyr til kommentarer, både fordi den isolerer en liten del av jordproblemet, som øver innflytelse på all økonomisk virksomhet, og fordi den heller ikke kan ha utsikt til å nå de mål som forutsettes. Når store arealer legges brakk til langt senere, må det redusere størrelsen av de privateide arealer, som er disponible for akutte behov, og dette kan neppe bidra til å redusere tomteprisene. Snarere tvertom. For byene blir det også en økonomisk påkjønning, at de tidligere enn naturlig må bygge veier og ledningsnett forbi dødlagte arealer ut til perifere strøk. Omfattende kjøp av arealer, som skal bli liggende, vil også, med dagens høye rentenivå, om få år koste byene dobbelt så meget som topp-prisene de må betale i dag.

Samtidig skal tomte-eierne fristes med skattelettelser, ved salg til kommunen, og derved velte enda større byrder over på arbeidslivet, som er årsaken og kilden til grunnverdiens vekst, men som blir nektet å få del i utbyttet av sin innsats.

Det tales lite om hvorledes finansieringen av en slik plan skal kunne foregå, i et miljø, hvor det stadig skrives om kapitalmangel, og hvor de kommunale budsjetter er sprengt til det ytterste, bl. a. ved millionoverskridelser på offentlige bygg som følge av selv-rådige etatsjefer, som ikke får det fint nok. På toppen av alt dette kommer den reaksjonære omsetningsavgift selv på nødvendige bygg, som et styre, der benevner seg som folkets regjering, ubluferdig tviholder på.

Det er merkelig at årsaken til grunnverdiens eventyrlige vekst fra slekt til slekt i moderne samfunn, blir så lite påaktet av våre økonomer.

Når noen av dem i sine lærebøker kan si, at den sterke vekst i byens grunnverdier skyldes, at folk gjerne samler seg der, hvor de med størst utbytte kan nyte kulturlivets goder, da er dette halvkvadet vise, som søker å bortforklare fundamentale kjensgjerninger.

Det frie samvirke i et myldrende byliv bringer nemlig arbeidsproduktiviteten opp på et høyt nivå. Dyktige håndverkere og et utall speisalbransjer står på et øyeblikks varsel klar til hjelp for å holde arbeidslivet flytende, noe som i øde strøk byr på store vansker.

Hertil bidrar også de store fellesutgifter byene påtar seg til utvikling av trafikkårer, havneanlegg og de mange andre tiltak, som reduserer omkostningene i produksjon og omsetning. Arbeidslivet får imidlertid ikke disse fordeler gratis, og det kan ikke bortforklars, at vi her står overfor primære årsaker til grunnverdiens vekst. Selv under de relativt små forhold hos oss er jordprisen i bysentrene oppe i et par millioner kroner målet. Når vi i dagens situasjon konsentrerer oss om tomtejobbingen bør vi ha for øye, at byens vekst i periferien automatisk også øker de sentrale grunnverdier. Arbeidslivet, vår eneste kilde til økonomiske ressurser, søker under fri konkurranse å gi almenheten del i de tekniske fremskrittets goder, samtidig som det bærer byrden av omkostningene ved samfunnsutviklingen. Her står imidlertid jordeieren som den store bøygen. Uten noen innsats beslaglegger den fordelene av teknisk fremgang ved jordpriser, som stadig driver mot lønnsomhetsgrensen.

Den som finner dette inngrep i arbeidslivets utbytte rettfærdig, står i en liknende stilling som dem som hundre år tilbake hevdet, at det var blodig urett å frata en fattig enke hennes eneste slave.

Et privilegert system til berikelse uten innsats, som behersker arbeidslivet fra sentrene til ødemarken,

kan ikke avvikles ved tilfeldige kjøp av tomtearealer. Ved voksende forståelse vil det arbeidende folk stadig sterkere kreve å bli befridd for den privatbeskatning, som grunnverdiene i by og land er årsak til, ved skritt for skritt å tilbakeføre forrentningen av disse verdier til det arbeidende samfunn. Selv om denne tilbakeføring fordeles over flere slektledd vil den umiddelbare følge være, at det blir ulønnsomt å holde på jord, som ikke utnyttes effektivt.

Grunnverdiens videre vekst kan derimot mer direkte føres til inntekt for samfunnet, som etterhånden kan gjøre all grunnverdi rentebærende til fordel for dem, som bygger landet og gir vokster til dets kultur. Og det er bare på samfunnets hånd disse verdier kan bevares for kommende slekter.

Fortsatt å bygge på fundamenter, som skaper økende ulikhet i livskår, kan bare føre til voksende uro og strid i arbeidslivet og svekke vår evne til å motstå de maktsyke ideer, som allerede behersker en stor del av vår klode.

Dette syn, i en artikkels snevre ramme, vil møte vekslende forståelse, og det kan ventes motinnlegg fra andre synspunkter. Kan disse bidra til bedre forståelse av jordproblemets betydning for folkenes liv, da er det håp om å føre temaet ut av den ulne tåkedis, hvori det hittil har vært innhyllet. For øvrig henvises til de siste artikler i Dagbladet 2. desember «Bedrøvelig boligpolitikk» og 21. desember 1960 «Skattelovens bokstav et kladflir mot arbeidslivet».

Halfdan Hansen.

Dagbladet 13. februar 1961.

Boligsanering og inflasjon

Byenes vekst har aktualisert saneringen av eldre bydeler. Disse utnytter ikke bare arealene på en lite effektiv måte, men de hemmer også en rasjonell utvikling av byenes trafikkårer, hvor bilene er blitt et dominerende innslag. Når det nå arbeides med lovutkast for sanering, er det grunn til å peke på den uhyggelige inflatoriske virkning det har på prisnivået, at grunnarealene foruten sin egenverdi også belastes med de kondemnerte bygningers kostende. En kan undre seg over at denne inflasjonskilde er så lite påaktet i økonomisk forskning, trass i at den tid etter annen er blitt omtalt i pressen. Tidsskriftet Forretningsliv belyste dette i desember 1930 ved et eksempel som burde gi grunn til ettertanke. Det var prisutviklingen for Kongens gate 13 og 15 som gav grunn til omtale. De to eiendommer ble omkring 1850 kjøpt for kr. 68.000 og i 1930 til nedrivning for kr. 480.000. Og tidsskriftet spør:

«Må ikke utviklingen bli skjev når det offentlige beskatter arbeid og driftighet, i stedet for å bruke

disse store samfunnsskapte verdier til samfunnets utgifter?» Økonomene har unnlatt å ta dette problem under behandling, men liberale kretser fikk i 1920-årene gjennomført en lovendring som gav byene begrenset adgang til å overføre det vesentlige av eiendomsskatten til grunnverdien, med tilsvarende reduksjon for bygninger, således at den totale eiendomsskatt ikke ble endret. Grunnavgiften kan bare forhøyes med en halv promille årlig. Men forutsettes grunnverdiene å være $\frac{1}{4}$ av byens totale eiendomsverdi, da vil en gjennomført skatteendring ned til 2 promille på bygningsverdier medføre at avgiften på de samfunnsskapte grunnverdier kommer opp i 22 promille, som også faller på byggemodne tomter og gjør det ulønnsomt å holde disse tilbake i spekulasjonsøyemed. Denne promille er omregnet fra en vanlig 7 promille eiendomsskatt. Da blir det lettere å komme det misbruk til livs at gårdsbruk, som er helt utparsellert og skjøtelagt i selvstendige tomter, fortsatt takseres som gårdsbruk med halv skatt.

Samfunnet får da tilbake utbytte for en større del av grunnverdiene, som det selv har skapt. — Med minimal skatt på bygninger, som med årene foreldes og blir dyrere i drift og vedlikehold, er det også naturlig å sette dem i klasse med skip, maskiner og andre kapitalgjenstander, således at bygningsverdien nedskrives i takt med den virkelige forringelse. Det kan ikke være riktig å holde bygningstakstene oppe på et kunstig nivå for å sikre samfunnet ressurser til sine behov, når det får kompensasjon i grunnverdiene, hvor det virkelig gjør en innsats.

Sanering av eldre bygg vil bli en lettere økonomisk affære, når de etterhånden nedskrives til mer virkelighetsnære verdier enn det praktiseres i dag. Vi får da en naturlig avvikling av svinnende verdier og begrenser den uhyrlige økonomiske påkjønning som øker grunnens kostende til inflatoriske høyder i de strøk som må saneres.

Erfaring annet steds viser at en sådan endret eiendomsbeskatning bringer byggemoden jord i markedet, fordi det blir ulønnsomt å holde den tilbake i spekulasjonsøyemed, samtidig som den gjør driftsforholdene ved vår boligmasse lettere. Den er derfor også av aktuell interesse for vårt uløste boligproblem.

En sådan økonomisk politikk vil ikke få øyeblikkelig virkning, men sanering av eldre bydeler vil melde seg på løpende bånd, og jo før vi får eiendomsskatten inn i et sunnere spor, jo snarere vil vi også kunne bringe saneringsoppdragene ned på et rimelig økonomisk plan.

Halfdan Hansen.

Olympisk gull i millioner

Verdens idrettselite i edel kappestrid om ærens gull blir sinker i forhold til tomtejobberne, som hover inn gullmillioner på olympiaden i Roma. Byen og staten har ofret hundrevis av millioner på idrettsanleggene for å kunne avvikle den store begivenhet på en stilfull måte.

Romas idrettsanlegg lå i distriktet Foro Italica, hvor det var store ledige arealer til enhver ønsket utvidelse av anleggene. Men allerede under forberedelsene begynte jobberinteressene sitt spill, og når bl. a. den katolske kirkes finansinteresser glir inn i bildet er det ikke lett å komme utenom. Som resultat av Kirkens sterke innflytelse ble en stor del av de nye idrettsanlegg bygd i distriktet Eur, ca. 15 km fra hovedanlegget, og det ble da nødvendig å bygge en autostrada for å gjøre denne tvedeling brukbar.

Autostradaen har virket som gyllen manna over distriktet, som før lå utenfor planlagte byutvidelser, men hvor munke- og nonneklostre eier store arealer. Det anslås at tomteverdien av kirkelig eiendom langs autostradaen allerede nå er steget fra 25 til 500 mill. kroner. Mer verdslig betonte spekulanter har nok også vært tidlig ute for å sikre seg arealer i det nye utviklingsområde, men Kirken har hatt en ledende stilling i dette kappløpet. Ånden må tydeligvis ha forandret seg fra den gang da spekulanter ble bannlyst fra templets område. — Den strenge og livsfjerne trappistorden har eksempelvis sikret seg mer enn 1500 mål tomtearealer i det nye olympiaområde. Vatikanet driver også ellers en omfattende spekulasjonsvirksomhet, bl. a. ved kapitalinnsats i Italias største konsern i byggebransjen, «Immobiliare Generale». Da all økonomisk virksomhet under Vatikanets beskyttende vinger sies å være i barmhjertighetens tjeneste, er den skattefrie, således at samfunnsbyrdene bare belastes den gemene verden.

«Immobiliare Generale», som har bygd det vesentlige av Romas nye forsteder, driver sine eiendommer på utleiebasis, og det er ikke uten interesse å merke seg at et av våre største kirkesamfunn driver en omfattende spekulasjonsvirksomhet etter mønster fra feudaltiden, men i moderne former.

Halfdan Hansen.

Til kvinnen

Mel.: Det er min sjel.

I Paradiset var det skjønt
da Adam ensomt levet
med kyr og hest og markens grønt
og ei for livet strevet!
En dag han tok en liten blund.
Vår Herre passet et sekund
og skar — et ribben — (stakkars Hund)
av det han skapte kvinnen.

Av hennes skjønnhet Adam skvatt
opp fra sitt simple leie
forbauset ansikt opp han satt.
«Skal henne helt jeg eie?»
Vår Herre sa: «Nå kan du ta
og kose deg med henne bra,
så skal du se en vakker dag
du ribben ei vil savne!»

Mel.: Tulipaner fra Amsterdam.

Hør kjære du ved min side,
dette er sangen til deg.
Evig du alltid skal vite
du er den rette for meg.
Årstiden skifter, fornyes,
sommer og høst svinner hen.
Når vintren er slutt
og kulden er brutt
og fargene spiller igjen.

Når det går mot vår da sender jeg
tulipaner fra Amsterdam.
De skal bringe daglig bud fra meg,
tulipaner fra Amsterdam.
De skal vise at jeg savner deg
Tulipaner fra Amsterdam.
Favnen breddfull vil jeg gi deg.
Tulipanen den skal si deg
det som ingen ord får fram:
Tulipaner fra Amsterdam,
Tulipaner fra Amsterdam.

Lett blanding.

Syng, syng, syng og vær glad,
syng med den stemme du har.
Syng, syng, syng og vær glad.
Syng og hold sorgen for narr.
Selv om i stumper og stykker du kjør,
frem med det gode humør!
Syng hvor i verden du enn kommer hen,
syng og jag sorgene hjem.

For nedpå Nøtterø fins
ja, verdens herligste kvins.
Jeg har en liten tull,
hun er meg tro som gull.
og hele øya er full.

For — en sjømann elsker havets våg,
ja vågornas brus.
Når stormen skakar mast og tåg,
hør stormarnans brus.
∴ Farvel, farvel, fortjusande mø.
Vi kommer vel snart igjen. ∴

Men, gråt ikke, jenta mi,
det er jenter hvor jeg seiler hen.
Gråt ikke, jenta mi,
om et år er jeg hjemme igjen.
Så mangt kan friste en ung sjømann,
som seiler rundt om til fremmede land.
Derfor — gråt ikke, jenta mi,
det er jenter hvor jeg seiler hen.

Det blir atter sol og sommer,
det blir liv i dal og fjell.
Lille venn, du vet jeg kommer
opp til seteren i kveld.
Når en sang du for meg synger,
med en stemme øm og varm,
og som fugl i trærne gynger,
skal du hvile i min arm.

Kom i Kostervals,
legg din kjære arm om min hals.
Jeg deg føre vil,
hele livet frem om du vil.
Kostervalsen går,
en vals som aldri forgår.
Ja, du er min, og jeg er din,
aller kjæresten min.

Jo mere vi er sammen, er sammen er sammen,
jo mere vi er sammen,
dess bedre vil det gå.
For min venn er din venn,
og din venn er min venn.
Jo mer vi er sammen
dess bedre vil det gå.

Olsen het en original, som var på talfot med sjefen
for arbeidskontoret. En dag han kom innom hadde
sjefen fått briller, og Olsen utbrøt:

- Nei, har du fått briller nå?
- Ja, han hadde da det.
- Hva ser du med dem da?
- Jeg ser en idiot, var svaret.
- Jaså, er det speilglass i dem da? sa Olsen.

Spesialforretning i

**LINOLEUM
og
TAPETER**

TÅRNPLASS 3 - BERGEN

HALFDAN HANSEN

FARGEINDURTRI — MALERVARER — TAPETLAGER

OLAV KYRRESGT. 44 — TELEFON 12779

SANDPAPIR

SANTO *fabrikker*

POSTBOKS 171

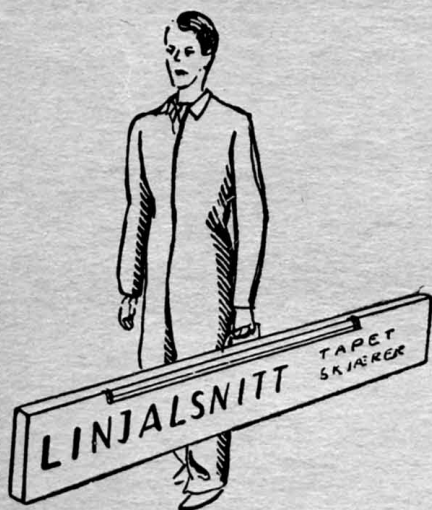
DRAMMEN

Stort utvalg i
Malervarer — Tapeter — Linoleum

for ethvert behov

Rikstelefon 13301

De bør prøve vår

LINJALSNIITT

TAPETSKJÆRER MED BORD

Størr.: 265 x 80 cm

CHRIST. ENGEBRETSEN & SØN

Farvehandel

Pilestredet 27 — Oslo